

In memoriam

Prim. Jože Felc, dr. med.

(1941–2010)

S tem zapisom izpolnjujem obljubo pokojnemu psihiatru primariju dr. Jožetu Felcu, zahtevno obljubo, dano lepega sončnega dne septembra lani. Poklical me je iz bolnišnice, kjer se je ta čas zdravil, in me prosil, naj ga obiščem. Sprejel me je z veseljem. Nič neobičajnega nisem opazil: videti je bil mladosten, razpoložen kot vedno, takoj sva se malo pošalila, kot sva bila vajena vseh teh 40 let, kar sva se poznala. O tem, zakaj me je povabil, pa mi je rekel takole: *‘Jože, povsem resno! Pred mano je samo mesec, dva življenja. Vedno sem se otepal misli na smrt, a zdaj je tako blizu in sem sprijaznjen. Pravzaprav se smrti ne bojim, nisem anksiozen, nisem v kakšni hudi stiski. Malo mi je neugodna pomisel, kaj in kako bo onstran. A to vprašanje se postavlja slehernemu človeku, tudi ateistu. zahtevno obljubo.’* ‘Torej’, se je tedaj malo pošalil Jože, *‘nisem te povabil kot psihiatra, pač pa kot dolgoletnega prijatelja. Rad bi, da bi mi namenil nekaj besed ob smrti. Kot sem jaz, si tudi ti realist, dobro me poznaš, znal boš realno povedati kaj o meni, o mojem delu tako, kot je bilo, brez pretiravanja in brez patetike. Nikoli mi ni bilo mar za slavo,’* je rekel, *‘tudi po smrti je ne potrebujem.’*

Bil sem šokiran ob tej prošnji, prepričeval sem ga, da se bo že še pozdravil, naj se da operirati in, nadalje, da bo morda on kot pisatelj znal lepše spregovoriti na *mojem* pogrebu, ... in podobno. A je vztrajal. Priporočil mi je še, nekoliko otožno, naj bom kratek: *‘Časi,’* je rekel, *‘so slabi, ljudje imajo že dovolj teže svojega dne.’*

Ja, dr. Felc je bil pogumen človek, neutrudden iskalec resnice, izredno mehkega srca, a jeklene volje, kljub popolni ohromljenosti res pokončen mož, neupogljiv, vztrajen; pesnik in romantik, a hkrati trdno zasidran v življenjskih koreninah. Bil je do konca navezan nanje in povezan z njimi, s to njemu nadvse ljubo idrijsko dolino. Pogumno in realistično se je soočil tako z življenjem, ki ga je živel, kot tudi z resnico neizogibnega zemeljskega, a *časnega* konca.

Žal torej zdaj izpolnjujem zahtevno, a zaradi njega častno obljubo, da se z besedami poslovim od našega dragega kolega in prijatelja, primarija dr. Jožeta Felca.

Pokojni kolega, primarij dr. Felc, je bil dolga leta član Republiškega strokovnega kolegija za psihiatrijo. Nismo oklevali, da ga vključimo vanj, kajti primarij je bil eden redkih slovenskih strokovnjakov, ki še imajo tako obširno znanje, da so doma, praktično, na vseh strokovnih področjih. Z njim si lahko poglobljeno razpravljal od problemov otrok do vprašanj starejših, od individualnih do organizacijskih vprašanj in tudi o vizijah razvoja stroke v državi. Seveda je večino nas presegal v poznavanju širših družbenih problemov, ki se neredko zrcalijo tudi v možnostih posameznikov.

Vsem je znana njegova zavezanost etiki in morali. Sam je rekel, da se včasih muči na ‘natezalnici svoje vesti’. Zato je bil moralno-etična avtoriteta tudi na našem psihiatričnem področju; opozarjal je redno na dileme in možne stranpote v našem delovanju, nas odvrčal od morebitnih pomot in zablod, ali pa se je ‘z natezalnice svoje vesti’ pogosto sam obračal na nas s svojimi dilemami.

Njegova velika odlika, med drugim, je bila, da je na vse probleme gledal kompleksno z različnih vidikov, a predvsem in vedno dosledno zavezan koristim trpečih, torej pacientov.

Čeprav fizično povečini odsoten s sestankov, le nekajkrat smo se namreč sestali kar v Idriji v prostorih Psihiatrične bolnišnice, ki jo je vodil toliko let, je bil duhovno vedno dejavno prisoten.

Sodeloval na sejah kolegija bodisi po zastopniku, bodisi pisno ali po telefonu, se odzival redno in lucidno na vse probleme in prispeval mnoge rešitve, ki so še danes del naše organiziranosti in našega delovanja.

Ponosni smo bili tudi na to, da smo bili najbolj kulturni državni strokovni kolegij ne samo v medicini, ampak tudi širše. Jaz sem mu govoril, da nikjer drugje nimajo v kolegiju največjega živečega pisatelja, pa se je v svoji skromnosti med smehom tega vedno otepal, češ da največji pisatelj pač res ni ...

Bil je idealen psihiater, vedno razumeva-joč do vsakršne drugačnosti, vedno strpen tudi do morebitnih neugodnih besednih in

fizičnih zadržanj, do vsakršnih napadov in izpadov. Tudi do tako imenovanih normalnih ljudi, ki mu v življenju pač niso prizanesli niti z najhujšimi grdobijami, ni gojil zamere. Ostal je strpen in odpuščal, kar sem včasih dojemal že kot skoraj nadčloveško sposobnost. Odpuščal je kot Kristus! In Felc sam ga je včasih simbolično imenoval za svojega brata.

Brez patetike povejmo, da je dr. Felc na svoji bleščeči človeški in strokovni poti pomagal preštevilnim ljudem v različnih oblikah stisk, mnogim je bil celo zadnje upanje in jim bil tudi rešitelj.

Kot ugleden, priznan psihiater je zaslužen tudi zato, da je zmožni nastopati v javnosti in znal strpno, vedno tudi argumentirano zavračati pogoste neutemeljene medijske in siceršnje napade na našo stroko. Napade na psihiatrijo torej, ki pač neredko služi kot strelovod za zmedo v tej državi, za nesmisle v tej 'veliki norišnici', kot jo je sam šaljivo, a kar točno poimenoval.

In ne nazadnje: kot dolgoletni glavni urednik strokovne revije *Vice Versa*, ki je izhajala pod okriljem kolegija, je vestno skrbel, da je ohranjala visoko raven – ne samo strokovno, ampak tudi kulturno, vse dokler ni revija pred nekaj leti, žal, kar ugasnila.

Lahko se le spoštljivo čudimo, kako je primarij vse zmožni in toliko dosegel v življenju kljub udarcem usode, ki so ga doleteli še poleg bolezni. Nikoli se ni samopomiloval, a je v življenju imel – po njegovih besedah – pravzaprav res dve veliki sreči.

Prva sta bila nadvse razumevajoča starša, ki sta mu omogočila srečno otroštvo in osebno rast. Tako lepo ju je opisal ob svoji odločitvi za študij medicine, tako lepo, da ga moram danes navesti: '*... Mama je veliko premolila zame, oče pa je za moje študentsko preživetje odtlej še globlje zasadil svoj kramp v idrijsko cinobaridno skalo. Srebril me je z očmi in posvečeval z zaupanjem. Mojo radoživost, moje stranpoti, moje preizkušnje, čisto vse, sta moja starša sprejemala z odprtimi rokami.*'

Posrebrila, pravzaprav pozlatila – bom dopolnil te hvaležne besede – sta oba starša pravzaprav našega Jožeta. In tega on tudi ni nikoli pozabil.

In druga velika sreča zanj je bilo srečanje in življenje z gospo dr. Alenko Hoeflerle-Felc, ki jo je Jože imel za *privid, za dobro vilo, za katero kar ni mogel verjeti usodi, da mu jo je naklonila*, kot mi je dejal v najinem zadnjem pogovoru pred slabim letom. In njej se tudi njegovi kolegi in kolegice iskreno zahvaljujemo za vse, kar je zmogla, ne morala, storiti za svojega in tudi za našega Jožeta.

Naj naš Jože srečno sanja na Božji njivi v njegovi Spodnji Idriji ob cerkvi, ob njegovem dragem očetu in materi ... Pozabili ga ne bomo!

Prim. Jože Darovec, dr. med.